

Inrichtingsplan Erf ter Balkt Holtdijk 9 Markelo

Juni 2020

Historie

Het erve ter Balkt of vroeger geheten Verdriet is gelegen op de hoek van de Holtdijk en de toenmalige Klemmerweg . Oorspronkelijk gesticht door de Marke Elsen omstreeks 1735 als markeplaatsje en tijdens de volkstelling van 1748 bewoond door Arend ter Welle of Verdriet en zijn gezin. In 1866 werd de boerderij herbouwd, waarna in 1884 H.J. ter Balkt als schoonzoon op het bedrijf kwam. In de loop der jaren is de boerderij verbouwd en er is onder andere uitgebreid met de schoppe die in de jaren twintig gebouwd is.

Op de topgrafische kaart van 1894 zien we reeds een gebouw naast de boerderij. Ook de Klemmerweg is duidelijk tussen de gebouwen vanaf de Holtdijksbeek weergegeven.

De kaart van 1965 geeft nog duidelijker weer hoe de gebouwen dan geplaatst zijn.

Het Landschap in het Zuidelijk Elsenerbroek

In 1958 is er een ruilverkaveling aangevraagd voor het grondgebied van Markelo, welke in 1968 in uitvoering is genomen. Sindsdien hebben er ingrijpende veranderingen in het gebied plaatsgevonden waaronder wijziging van het kavelpatroon en de visueel ruimtelijke opbouw van het landschap.

Daaropvolgend is er voor het gebied Markelo een landschapschapsbeheerplan opgesteld.

Holtdijk 9 is gelegen in het Elsenerbroek, aan de Holtdijksbeek, een broekgebied dat vanouds gekenmerkt werd door een slechte ontwatering. Mede door verbetering van die ontwatering kon de landbouw zich ontwikkelen. Door herverkaveling van de percelen ontstond er een open landschap waarbij voor de inrichting niet alleen naar de landbouw werd gekeken maar ook naar maatschappelijke wensen.

In het broeklandschap in Zuidelijk Elsenerbroek zijn vervolgens beplantingsstroken, singels genaamd, aangeplant voornamelijk in oost-west gerichtheid om de nabij gelegen erven in het landschap te verrijken.

Deze singels zijn als het ware een opvolger geworden van de kleine houtwallen die aanwezig waren.

De aangebrachte wegbeplanting langs de Holtdijk richting Elsen is hier ook onderdeel van.

De kaart hiernaast geeft weer hoe het landschap nabij Holtdijk 9 ontwikkeld is na de ruilverkaveling met daarbij als belangrijke aandachtspunten het verplaatsen van de Klemmerweg en de aanleg van grotere singels langs de Warmelo's weg en de Klemmerweg en het inplanten van destijds een deel van de Slagboomsdijk.

Het plan geeft ook aan dat een erfbeplanting in het algemeen hoofdzakelijk bestaat uit eiken als kavelgrens beplanting en in een rij langs de weg, met in de tuin verspreid oudere exemplaren van kastanje, linde, eik en noot.

Kenmerken van het erf

Landschap Overijssel beschrijft in haar brochure Streek eigen huis en erf een aantal kenmerken van erven in de Hof van Twente. Deze streekeigen kenmerken zijn al terug te vinden op dit erf.

De gebouwen zijn allereerst gerangschikt langs de vroegere Klemmerweg die tussen de boerderij en de schoppe doorgang had. Daarbij verbinden de grote eiken langs de Holtdijk en haaks daar op, met het open landschap en de aanwezige houtsingels iets verderop.

De kastanjabomen langs de Holtdijk en voor de boerderij dateren net als de schoppe uit de jaren twintig en zijn dus omstreeks honderd jaar oud.

Bijzonder is dat de schoppe niet in dezelfde lijn als de boerderij staat. De reden was om de toegankelijkheid met paard en wagen vanaf de Holtdijk naar de dwarsritten te vergroten, een schuine plaatsing van de schuur dit zou verbeteren. Een puur praktische reden dus.

Net zoals de schuur tussen boerderij en weg die erg toegankelijk is en tevens een omzoomd karakter aan het achtererf geeft.

De achter de schoppe gelegen schuur die in 1970 gebouwd is, volgt het verloop van de oude Klemmerweg. Deze schuur staat daarmee weer onder een andere hoek ten opzichte van de boerderij en schoppe.

Ook de plaatsing van de ligboxenstal in 1973 heeft een eigen verhaal. Op de plek waar nu het zogenaamde tanklokaal nog aanwezig is, stond daarvoor een kokhoes. Daarmee was eigenlijk al bepaald waar de rest van de stal gebouwd zou gaan worden.

Het oude karakter van de voortuin is voor een klein deel nog terug te vinden in de huidige structuur. Zo is de waterput van zandsteen ook nog aanwezig .

De bouwstijl van de boerderij genaamd Sallandse T-boerderij is sterk typerend voor het westen van de Hof van Twente en de daarbij behorende schoppe in de vorm van een dwarsritschuur wellicht nog meer. De combinatie van riet boven en pannen onder is op beide gebouwen terug te vinden.

Doordat de gebouwen, na 1970 gerealiseerd, gesloopt gaan worden, zal de huidige erfinrichting veranderen maar de kernwaarden blijven behouden.

De zichtlijnen die in het landschap aanwezig zijn , worden hiernaast weergegeven.

Het Ontwerp

Toelichting

Het inrichtingsplan is er op gericht om de bestaande kenmerken van het oude twentse erf te versterken. Daarbij zijn de eiken die het centrale deel van het erf omzomen, samen met de kastanjabomen, van belang om het erf in het open broeklandschap te plaatsen. De boerderij staat centraal en zal een tuin met een meer streekeigen karakter krijgen, centraal een waterput ,omzoomd door een nieuw aan te planten inheemse haag van veldesdoorn met een traditionele hoogte van plusminus 1 meter en versterkt met eveneens nieuw te planten twee streekeigen walnotenbomen, een zomereik en een kastanjeboom.

Deze soorten versterken ook de biodiversiteit en de heggen geven nestgelegenheid. Tevens blijft op deze wijze het open uitzicht naar het landschap erachter behouden.

Door de functieverandering van de schoppe in woonruimte, vraagt dit ook om een aangepaste leefruimte. De werktuigenberging aan de zuidkant zal gesloopt worden, waarbij ook de daar aanwezige erfverharding zal verdwijnen, evenals aan de westzijde van de schoppe, in de richting van de Holtdijk.

Om toegang tot de percelen te behouden zal het inrit bij de schoppe in zuidelijke richting verplaatst worden . De verharding zal in graskeien worden uitgevoerd om het landelijk karakter te behouden. Tevens zal deze toegang met een eiken landhek afsluitbaar zijn.

De lage haag van veldesdoorn zal een afscherming vormen voor de tuin met voornamelijk gazon en tevens dienen om lichtinval van verkeer op kruising Holtdijk-Warmelo'sweg en kruising Holtdijk-Klemmerweg tegen te gaan.

Ook aan deze zijde van het erf zullen een drietal beeldbepalende streekeigen bomen geplant worden, walnoten, zomereik en kastanje om de verbinding te maken met de bestaande fruitboomgaard die reeds een aantal jaren geleden is aangeplant. Op deze wijze blijft het open karakter van het erf aan de veldzijde behouden en het uitzicht vanaf het erf

eveneens. Om de schuur achter de schoppe te camoufleren en het erf ook deels een besloten karakter te geven zal er aan de zuidzijde van deze schuur een singel worden aangelegd. De biodiversiteit zal extra versterkt worden door op de plek van de te slopen kleinere varkensschuren een veld bloemrijk gras te realiseren.

Daarnaast speelt duurzaamheid in het kader van energie in dit plan ook een rol. Zonnepanelen kunnen ingebed worden in het landschap zonder dat ze opvallen door deze rechtstreeks op de ondergrond te installeren. Van de voormalige sleufsilos zullen de wanden verwijderd worden. De vloer kan zodoende deels dienen om de panelen op te bevestigen en de geringe hoogte (maximaal 70 cm) zal gecamoufleerd worden deels door een haag van veldesdoorn en deels door stroken bloemrijk gras. Het achterste gedeelte van deze vloer is bestemd om balen kuilvoer, afkomstig van het grasland, op te kunnen slaan.

Deze zonnepanelen kunnen beide woningen van groene energie voorzien, om daarmee ook in te kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen.